

QUI MANA, MANA

Una nit van trucar per telèfon. L'agafà la Lola.

—Posa't-hi. El meu cosí Gregorio, que no sé què li passa.

En Gregorio vivia a Bellresguard.

—Fernando, sóc en Gregorio. Et truco perquè al meu fill l'han apallissat els vostres urbans...

Com a fons musical m'arribava per l'auricular la veu boja de la boja de la seva dona.

—El meu fill, que me l'han mort!

—Digues a la teva dona que calli.

—Que callis, que no deixes parlar.

—És que el meu fill és un sant. Ell no ha fet res...

—Que callis d'una vegada, que no sento el que diu el cosí. Què dius, Fernando?

—Dic que on l'han hospitalitzat, el vostre fill?

—No. És a casa. L'han estomacat, però es a casa.

—Llavors?

—No. Jo el que vull és justícia. Al meu fill, l'han apallissat sense motiu, i jo vull denunciar els urbans.

—En tens testimonis?

—No, però han estat els de la patrulla, i no hi ha dret, perquè jo penso, vaja, que si un va tranquil pel carrer i...

Vaig frenar la seva verborrea. La seva dona, histèrica, era com el cor de la tragèdia. Tant l'un com l'altra només insistien en la bondat del fill i en la maldat dels urbans. Em vaig haver de posar seriós. En Cranes sempre deia que es va haver de posar seriós, cosa que, a més de fatxenda, quedava ridícula.

—Mira, Gregorio. Sé que els urbans no són uns angelets, però el teu fill és un gamberro. Això que l'han pegat ho haurà de demostrar. Pensa que és una sola paraula contra la dels quatre o cinc agents del cotxe patrulla. Si a més no té hematomes...

—Si no té què?

—Hematomes, blaus, senyals al cos, ulls de vellut... Demà procuraré assabentar-me'n millor, de l'assumpte.

Primer va passar pel museu. Deixà per a més tard acostar-se a l'Ajuntament. Havia de parlar amb en Lobón, el de Seguretat Ciutadana, del grup socialista. No havia començat a xerrar amb en Sunyer, el director, que arribà el brigada de la guàrdia urbana. Va saludar marcialment.

—A les seves ordres, senyor Cranes. Temo que ha succeït quelcom veritablement lamentable.

—Ho sé. Ara anava a veure'ls, a vostès.

—Què és el que sap i com se n'ha assabentat?

En Sunyer mirava les inicials dels arxivadors.

—És aquí.

Entrà la seva secretària.

—Després et dictaré.

En Cranes se n'havia anat a un racó amb el brigada. Xiuxiuejaven.

—Lamento l'incident del seu nebot. No en sabia res fins que he arribat a la caserna de l'Ajuntament i he repassat els informes.

Li allargà un paper. En Cranes es col·locà unes ulleres petites.

El comunicat era tan llarg que haurien hagut d'utilitzar paper higiènic per a redactar-lo. Al brigada li semblava tan curt que podia haver-se escrit en paper de fumar. Tres fulls mecanografiats a un espai i per les dues cares. En Cranes pensava en com li costava, a ell, escriure tant i d'una tirada, i imaginava que els urbans escrivien els informes d'aquesta manera. L'escriptura era espessa, confusa, pesada, indigesta. La pesadesa bombava el paper. Va llegir de pressa, saltant-se els formulismes.

La dotació tal, composta per tal, tal, tal i tal —això és, quatre elements, mormolà en Cranes—, realitzant l'itinerari de sempre —i el descrivien—, efectuat sense novetat, s'havia dirigit al barri de Bellresguard, avisada que en una botiga havien intentat forçar la porta metàl·lica de l'aparador. Aparcats al costat de l'establiment, després de comprovar que el forçament no s'havia portat a terme —a la cadena del candau només s'hi observaven unes quantes osques fetes per unes tenalles o algun instrument tallant—, veieren passar l'individu Rodrigo Sánchez Ortigoso, tot el nom en majúscules, que, quan se li va demanar la documentació, manifestà, primer, que s'havia deixat aquesta documentació al seu domicili, segon, que es domiciliava allà al costat, com informaven les senyes, també en majúscules, tercer, que anava a buscar tabac per al seu pare, cosa que, segons els urbans, els havia sorprès, perquè a aquelles hores de la nit les botigues eren tancades (el cosí Gregorio jurà a en Cranes que hi havia un bar mal amagat i amb la porta mig abaixada a l'altra punta de Bellresguard on despatxaven a aquella hora i a la que fos), i quart, que era nebot del regidor senyor Cranes i que ja veurien, quan ho digués al

seu oncle, en Cranes —tot això del seu oncle, en Cranes, i el que els passaria, que era la resposta del noi, també en majúscules...

—De què riu, senyor Cranes?

—D'aquest estil tan desimbolt.

—Quin estil?

—El literari.

—Bé, ja se sap que ells no escriuen tan perfectament com vostè, però tampoc no és la seva obligació...

El brigada romania palplantat. No sabia com ordenar-lo al seu lloc..., deseeeeessscansi!

En vista que l'interpel·lat era nebot de qui era, l'havien deixat marxar i li havien recomanat que tornés a casa seva, però encara no havien arrencat el cotxe patrulla que altra vegada veieren el mateix individu —havien tornat a escriure nom i cognoms en majúscules— venint de nou cap a ells per la mateixa vorera, intentant passar de llarg sense saludar-los. Anava acompanyat d'un altre individu que tenia el sobrenom de Vambes. A en Vambes també li corresponien majúscules. Aquest individu, que els urbans coneixien per anteriors malifetes, tenia antecedents penals.

En Vambes anava amb calçat esportiu. Sempre hi anava. El calçat esportiu és flexible i silenciós, apte per a la pràctica de la sostracció. En Vambes es mostrà submís i s'identificà tan aviat com li ho van demanar.

L'altre subjecte, no. L'altre subjecte, en Rodrigo Sánchez Ortigoso —algunes vegades, en lloc d'"individu" posaven "subjecte", i en lloc de "la qual cosa", "cosa que"—, no solament tornava a anar indocumentat, sinó que insistí que anava a comprar, i ens va dir, deien els urbans, amb més majúscules que mai, que érem uns marietes, cosa que no ens va agradar gens, uns donats pel cul, uns fills de puta, que li ho diria al seu oncle, el regidor Cranes, i que ens cauria el pèl. En vista d'això deixaren marxar el citat individu i en van fer un informe per a la policia, d'ell i de la seva conducta.

—Senyor Cranes —El brigada va tornar a quadrar-se—, conec els meus homes i sé que no menteixen. Desitjaria que vostè no exercís en contra seva l'autoritat que el seu càrrec li confereix.

—Com pot pensar això de mi, vostè?

—Perdoni, perdoni! Jo vull dir...

En Cranes aixecava el cap per mirar-lo. L'home tenia tipus de granader. S'adornava la cara amb un gran mostatxo. Estava ruboritzat. Intentà puntualitzar:

—No sé si hauria de dir-li que el seu nebot...

—El meu nebot és un cas, això ja ho sé, però entre els seus urbans hi ha de tot; fins i tot alguns són de Fuerza Nueva...

—Això no hi té res a veure, si compleixen amb la seva obligació...

—Sí, és veritat. Deixem-ho. El meu nebot diu que li van pegar. Suposo que vostè dirà que no va ser així.

—És clar que no va ser així. Ja ha vist l'informe.

—I què passarà ara amb la policia respecte al meu nebot?

El citarien a detenir-lo. En Cranes va passar a l'altre despatx mentre demanava a l'urbà que deixés la posició de ferms!, i remugava que ho sentia més pels seus cosins que pel nebot, perquè el seu cosí estava aturat o de baixa, i si els multaven... Allargà l'informe a l'ajudant del director del museu.

—Treu-me'n una fotocòpia, Urbano.

—Mana alguna cosa? —preguntà el brigada.

—No.

—Per les dues cares? —preguntà l'Urbano.

—Sí.

En Fernando Cranes es va acostar al lloc que tots anomenaven prefectura, dues travessies més enllà, en una placeta. Li semblà que la Guiomar entrava o sortia per aquella porta. Visions. Es tractava d'un edifici cubista, búnquer, colossalista, anys quaranta. En Cranes havia col·locat aquell edifici a la llista de monuments d'interès. El sentinella de la porta aixecà la mà fins a la visera de la gorra. Li indicà una escala. Hi regnava el desgavell. S'obrien portes de despatx i se'n tancaven. Hi entraven i en sortien païos de paisà i païos d'uniforme. Ensenyava la fotocòpia i ningú no en sabia res. Asseguts a les taules d'aquells despatxos i a les butaques, tothom feia tertúlia. Les secretàries o funcionàries, una cama sobre l'altra, estirant-se la faldilla cap avall, fumaven i reien. Elles s'asseien als braços de les butaques. Va suposar que si tot no estigués tan a la vista de tothom, s'asseurien al braços dels homes. No semblava que li fessin cas. Ni a ell ni a ningú. Un jove s'aixecà. Es va arreglar el nus de la corbata.

—Què desitja, senyor Cranes?

En Cranes s'alegrà que l'haguessin reconegut.

—Com hi estan, a l'Ajuntament?

Li ensenyà el paper i li explicà l'assumpte sumàriament.

—Torni a baix i al despatx del costat de la porta...

Al despatx del costat de la porta, un poli uniformat tocava les clavilles d'una cosa que semblava una caixa grossa de lampista i deia per un micròfon:

—Canvi.

La veu metàl·lica de la caixa, que de cop va veure que era una caixa acústica, contestà:

—Missió complerta. Tornem a la brigada amb en Figaboja i en Figafreda, agafats amb les mans...

Va semblar que dirien: amb les mans a la figa i a la cigala.

En Cranes va somriure.

—...a la moxa, vull dir, a la massa. Canvi.

En Cranes va ensenyar la fotocòpia al poli de les clavilles, es va identificar i preguntà què hi farien.

—La denúncia ja ha estat cursada i no la podem aturar. No es preocupi. En lloc de detenir aquest senyor, el citarem.

Si el meu nebot es sentís dir senyor... Va fer així amb el cap, fent fora aquest pensament del front.

—I què li faran?

—Nosaltres, ja que vostè ens ho demana, res. Ho passarem al jutge. Això sí que no ho podem evitar.

Va tornar a sortir tot allò que la denúncia ja havia estat tramitada. Aquesta vegada va dir tramitada en lloc de cursada.

El jutge Molinero era el que havia autoritzat punxar el telèfon de la dona del guillat per intentar localitzar-lo. Ens quèiem bé, puntualitzava sempre en Cranes. Simpatitzava amb el PSUC. Què faràs amb la meva família? Són un ramat de desgraciats. Fum una esbroncada al nano, però no els multis. En Molinero va parlar reflexivament al nebot i tot quedà arreglat. En Cranes advertí el seu cosí. Escolta, t'he solucionat aquest assumpte, però no penso solucionar-te'n cap més. Digues dues coses al teu fill: que mai més no torni a fer servir el meu nom per a encobrir les seves malifetes, mai, que no el faci servir ni per a bé ni per a mal, i que porti el carnet d'identitat a la boca o lligat amb un cordill sempre que surti de casa, per si l'hi demanen.

En Gregorio Sánchez només va dir:

—Bé, cosí, no et posis així. Dóna records a la cosina.

L'endemà, el brigada granader s'allisà el bigoti i va tornar a quadrar-se davant d'en Ferran Cranes. En Cranes pensava que, literàriament, sonava millor Cranes Ferran que Ferran Cranes. Això en català. En castellà, Fernando Cranes no podia sonar millor.

—Senyor Cranes, en quin embolic m'ha posat.

—Per què? Descansi, descansi.

El brigada es va relaxar.

—És que vostè va fotocopiar l'informe.

—Sí. No em vaig amagar, per fer-ho.

—Però vostè, amb això, m'ha compromès.

—Jo?

—Sí, perquè els informes no poden sortir de la caserna, i aquest en va sortir —En Cranes imaginà un comunicat amb potes fent una passejada per la ciutat —; vostè el va fotocopiar i se'l va endur a la prefectura, i el cap superior de policia, el senyor Ortínez, em va trucar...

—No era l'inspector Galíndez, el cap superior? Aquest supleix en Galíndez, o en Galíndez suplia l'Ortínez?

—En Galíndez el suplia. Però això quina importància té? El cas és que el

senyor Ortínez vol que vostè li truqui ara, a les deu del matí. Vaja, aquesta és l'hora que em va dir que hi seria. Quin embolic! Ja veurà com ens la carreguem tots.

—Tots?

—Almenys jo.

—Miri —Començà a raonar en Cranes mentre, traient el cap per la porta del despatx, cridava al despatx del davant— Urbano!

El brigada tornà a posar-se ferm. Una de les estàtues, que descansava sobre una cama, va semblar que també.

—A les seves ordres!

—Descansi, si us plau. No el crido a vostè.

—És veritat, mai no me'n recordo. El que ens passa amb els noms, a ell i a mi, és una broma.

El brigada es relaxà. L'estàtua havia continuat relaxada, però era com si hagués descansat. Entrà l'Urbano.

—Què hi ha, Brigada?

En Cranes no va poder veure la B majúscula que sortia de la boca de l'Urbano.

—Res, Urbano. El senyor Cranes, que sense voler-ho ens ha ficat en un embolic.

—Jo? —tornà a dir en Cranes—. Mira, Urbano...

En Brigada, per poc no es posa erecte de nou.

—Tu ets testimoni que jo et vaig fer fotocopiar un document i que el senyor brigada no hi era davant, que ell no en sabia res.

—D'acord —digué l'Urbano.

—Jo assumeixo totalment aquesta responsabilitat —digué en Cranes—. Vaig ser jo qui li va exigir que em portés el document. Vostè es va veure obligat a mostrar-me'l. Jo em vaig dirigir cap a una altra dependència amb el paper i vostè no sap l'ús que jo en vaig fer...

—Tampoc no és necessari que es tiri tanta terra a sobre.

En Brigada va sortir tan inflat de joia per la porta del museu que quasi no hi cabia. Així li ho va reconèixer l'ordenança García.

—Si no hi cap per la porta, sergent, i això que la porta és ampla!

En Cranes va passar pel seu regnat de regidor sense saber del tot per què deien brigada a un home que era sergent.

Tocaven les deu quan va trucar a la prefectura.

—Si us plau, el senyor cap superior de vostès va demanar que li truqués a aquesta hora. Sí, m'espero.

Una veu rutinària brotà de l'auricular.

—Comissari Ortínez, digueu.

—Miri, senyor Ortínez, sóc el regidor de Cultura...

La veu es tornà summament amable.

—Abans de tot, senyor Cranes, molt bon dia.

—Bon dia, volia parlar amb mi? Deixi'm que li digui primer que vaig ser jo que...

—Perdoni, senyor Cranes. Permeti vostè que m'interessi. Com el va tractar el meu personal ahir? Van ser eficients?

—Eficientíssims.

—Tan sols volia saber això. Aquí estem sempre a la disposició de vostès. Saludi el senyor alcalde de part meva. Bla, bla, bla. És que a vegades, si un no és a sobre del subordinat, les coses no van com cal. Bla, bla, bla. No saben distingir entre persones i gent. Bla, bla, bla. No va deixar de ser un malentès, allò de l'excavadora. Bla, bla, bla. Un suplent, per més que ho vulgui, sempre és un suplent. Bla, bla, bla. Un malentès. Segur. Li ho dic jo. Bla, bla, bla...

En Cranes va marcar després el número del Departament de la Guàrdia Urbana. Senyor brigada, vostè és idiota. Va penjar quan ho anava a dir.

MALENTÈS

Els veïns de la Forja s'intoxicaven amb els fums i els sorolls de la foneria merdosa. Era el cor de la zona i abastava tota una illa, gran com quatre illes d'habitatges, una illa fofa i podrida. Els pisos que l'envoltaven apareixien fumats com arengades. L'Associació de Veïns de la Forja organitzava manifestacions de protesta com una diarrea, sense parar. La Forja romania inamovible. S'havia de fer alguna cosa més. Al president de l'Associació, en Ginés Cascales, el tenien fregit. Mira en Basilio, aquest sí que és un president que els té ben posats. L'Ajuntament ja havia tramitat i cursat una petició en nom dels veïns perquè la Forja fos desmantellada i traslladada, per això sol·licitava paciència al paisanatge. Amb les coses de palau val més asseure's, les coses de l'ajuntament van lentament, les de la governació no escolten la cançó. Els veïns esbufegaven.

Els veïns, a més, inflaren el cap a en Ginés Cascales. De Cascales va passar a ser en Cascalés. En Ginés Cáscales, Cascales o Cascalés inflà el cap als veïns d'altres associacions. Els grupuscles es van apuntar a la causa. A l'Ajuntament li va pujar la mosca al nas —a la Forja no li pujava res— i a la policia se li van inflar els ous. Volen que actuem i no volen que actuem. El comissari Ortínez es passejava pel despatx amunt i avall. Que actuem passivament. Ja m'explicaran com es menja, això! Els seus lloctinents contestaven que menjant. L'Ajuntament li demanava que dissolgués les manifestacions, una i dues cada dia, pacíficament, i, el Govern Civil, que no deixés que arribessin a formar-se les manifestacions. El seu segon de bord, l'inspector Galíndez, va tenir la felicitat: vostè, cap, desaparegui i deixi'm a mi.

—I que passi com allò de l'excavadora?

—Agafi's unes vacances. Jo carregaré la responsabilitat i les conseqüències, igual que l'altra vegada.

En el repartiment policial, a en Galíndez li havia tocat representar el paper de dolent i, a l'Ortínez, el de bo. A en Galíndez li agradava el seu paper. A l'Ortínez, no.

—Ho farem, ho farem —assegurava l'Ortínez.

—És clar que ho farem —assegurava en Galíndez.

Però no ho feien.

En Ginés Cascales va dir a en Belmonte:

—Deixa'm el teu megàfon.

—Au, vés i compra-te'n un .

En Ginés Cascales va dir a la seva associació:

—Si voleu que actuï amb efectivitat, compreu-me un megàfon.

Cadascú va posar diners per comprar-n'hi un.

En Ginés Cascales s'ho passava la mar de bé, emulant en Belmonte i en Basilio.

Les manifestacions naixien al mateix edifici de la Forja i morien al mateix edifici de l'Ajuntament. Allà s'hi esgargamellaven, abans de finir. Algú llançava un eslògan i la resta el corejava.

—Fums no volem, que no fumem!

—Fuuuuuums no vooooolem, que noooo fuuuuumem!

El megàfon d'en Ginés Cascales s'esgolava.

—Veïns en unió, tenim raó.

Com un ressonar, com un onatge, la resposta:

—...ennnn uuuuunió... iiiiiiiiiim raaaaóoo!

El grup de la Forja, sempre amb en Ginés davant —en Basilio començava a estar-ne gelós, no va voler deixar-li el ninot d'en Ramiro—, irrompia als plens municipals i, cap al final, quan era el torn de precís i preguntes, interpel·laven. L'alcalde argumentava que el cas de la Forja no figurava en l'ordre del dia. A ells els era igual: doncs que hi figurés; ells només volien que l'Ajuntament assumís les seves reclamacions. L'Ajuntament ja les havia assumides. Sí? Doncs s'havia de posar al davant de les propostes. Ja s'hi posava, tenint en compte que la protesta estava canalitzada d'una manera realista i seguia l'aigua del corrent, això és, el seu curs. Els de la Forja no atenien raons. Sortien del ple i altra vegada a udolar:

—Fums no volem, que no fumem!

—Contaminació, maledicció!

—Amb els gasos de la Forja, agafes una trompa!

—L'Ajuntament no val ni un duro ni un rall!

—*j Vecinos unidos jamás serán rendidos!*

—Perquè dieu *rendidos* i no *vencidos*, Ginés?

—Per originals. No ens agrada repetir-nos.

I l'eco:

—Fuuuuuuum malediccioooooó... el duuuuro del veinnns reeeendiiiits...

El clamor ultrapassava els àmbits d'Ells. El governador civil de la província va dir que allò s'havia d'acabar. Això s'ha d'acabar. El governador agafà el telèfon. Això s'ha d'acabar. L'Ortínez va agafar el seu segon. Això s'ha d'acabar. Jo me'n vaig de vacances. Jo ja no he de guanyar galons i vostè, sí.

O me'n vaig de vacances o em poso malalt dos dies. Tranquil, cap, això s'ha d'acabar. En Galíndez va passar revista als seus homes. Això s'ha d'acabar. La Forja continuava impertorbable.

L'Associació de Veïns de la Forja va preparar una manifestació monstruosa. No havia de tenir ni punt de comparació amb les anteriors. Havia de ser majestàtica, majestuosa, torbadora, devastadora, arrasadora, imparable, convincent... En Ginés Cascales s'expressava millor des que tenia el megàfon. Millor que en Basilio? Millor. Els botons de la camisa se li desbotonaven. Alguns saltaven. Ja me'ls cosirà la dona. La història de les manifestacions a Ells, terra prolíxa en manifestacions, s'havia de començar a explicar des de l'abans i el després de la Gran Manifestació Antiforja.

Es va convidar a participar-hi no només els veïns de la Forja sinó tots els veïns d'Ells. En Basilio Frescales va prometre posar en peu de guerra o de manifestació els habitants de Bellresguard. En Ginés Cascales es va mossegar la llengua. Estava a punt de dir-li que no. Reparà en la incongruència. En Basilio portaria el seu megàfon. En Belmonte també, a més dels aturats. La Guiomar, els cenetellencs. No podien faltar els grupuscles, els partits extraparlamentaris, els partits il·legals, els torracollonets, els jomapuntoatot, la parafernàlia de la gresca...

No tot Ells va anar a la manifestació, però ells van dir que sí. Segons els seus càlculs, hi assistiren tres-centes mil persones. Els urbans sempre havien de donar xifres baixes. Aquest cop es trobaven en un compromís, perquè la mani disposava del suport de l'Ajuntament, encara que tampoc no se'ls havia de donar peu, als manifestants. En Galtones i en Lobón discutiren per la quantitat. N'hi posem deu mil? No, digué en Lobón, cinquanta mil. En vista de la gravetat a què havien arribat els esdeveniments, donaren la xifra de cent mil. Els urbans, internament, entre tu i jo, i ells eren els més fiables, en calcularen cinc mil. Com els feien, els municipals, aquests càlculs tan precisos? Senzill. Comptaven les mans dels assistents, després els peus, ho sumaven, ho multiplicaven pels cinc dits de cada extremitat i ho dividien tot per les vint ungues de cada manifestant.

—Sí? —preguntava algun ingenu.

L'assabentat de torn donava detalls més concrets: que si tot era la mar de senzill, que si amb un helicòpter es fotografiava la mànega de gent i després els comptaven un per un, que si n'hi havia prou amb quadricular la fotografia, comptar les figures d'un dels quadres i multiplicar-les per la resta de quadres... El que passava és que a Ells, l'Ajuntament no disposava d'helicòpter. No hi havia cap problema. Com que sabien els habitants que cabien a cada quadret, i els quadrets que, segons el plànol, havien ocupat els manifestants, doncs ja estava: igualment multiplicació a l'acte i problema més que resolt.

—Ah!

La mani bullia. Banderes, pancartes, eslògans... Tot sota l'ampli càntic de la unitat. En Basilio havia volgut remenar les cireres; en Ginés i els seus li van dir que a Bellesguard fes el que volgués, però que allà, no. Alguns dels partits que feien més xivarri —FOTT, CAGAT, PIXAT, sigles així, trastocades o semblants— continuaven sent com Déu, perquè eren a tot arreu, i com el tro, perquè eixordien. Els aliens a les entretelles polítiques es pensaven que eren una legió. Però per agafar pancartes, onejar senyeres i cridar al megàfon s'havien de multiplicar. Amb una mà aguantaven la pancarta, amb l'altra garlaven per l'embut, amb un peu onejaven la senyera i amb l'altre repartien fulls de propaganda. Semblaven pops i aranyes. Un llepacul d'en Basilio portava el ninot del president.

—Per què no portes el del nostre alcalde? —preguntà en Ginés—. La Generalitat no hi te res a veure, amb això.

—No poc. I el Departament d'Indústria, què? El que no en té la culpa és el nostre Ajuntament, i en Ramiro, menys.

—Que t'estàs canviant la camisa, Basilio?

En Basilio, a més a més, argumentà que si l'alcalde aquests dies no hi era, no el podien insultar.

—Doncs en Galtones.

Aquest era accidental.

—Vés amb compte no t'accidenti el forat negre.

Eren bastants els que havien notat que les fúries antimunicipals, a en Basilio Frescales, se li havien diluït. Aquest bastants deien: miau!

La mani va començar a posar-se en moviment. Bramava. No volien fums, no volien sorolls, tampoc contaminació; volien que la Forja fos un espai públic. Arrancaven del carrer de la Forja, acabarien a la plaça de l'Ajuntament, un trajecte massa curt. A Ells, tots els trajectes, fins i tot els llargs, quedaven curts, no portaven a cap fi. Abans, i per fer temps, obturarien la carretera o Artèria Principal d'Ells que havien de creuar de camí cap a l'Ajuntament. Havien parlat amb el capità dels antidisturbis. Des d'un jeep, per ràdio, el capità va comunicar amb en Galíndez. D'acord. Uns minuts i llestos. No podien tallar indefinidament el broll de trànsit continu que els arribava des de Barcelona. Correcte. Seria un tall simbòlic. En Basilio havia volgut portar les negociacions. Un altre cop en Ginés li havia hagut de parar el carro de la iniciativa.

—Para el carro, Basilio! Fica't en les teves coses, Basilio!

—La Forja és cosa de tots.

—Nostra, més.

Havien començat les falques: "Aquesta instal·lació és contaminació", "Si la Forja ens tapien, a nosaltres ens engabien" "Si la Forja fa soroll, tothom va de corcoll". Així successivament; i encara que sembli impossible, cap a pitjor.

Tan aviat com van abandonar els carrers de la Forja i entraren a l'Artèria Principal, les paradetes van fúmer el camp i es van traslladar a la plaça de

l'Ajuntament. Els de l'escampadissa van continuar ficant els pamflets pels nassos de tothom al llarg de tot el trajecte. Les parades consistien en tauletes plegables, senyeres com llençols a terra o la simple mercaderia als peus de l'oficiant, bé amb la retolació de l'objectiu que es pretenia o, senzillament, el mateix oficiant l'anunciava a crits.

Es repartien enganxines de grups, de partits, de sindicats... S'havien editat les que eren relatives al conflicte de la Forja. Per aquesta raó es demanava la voluntat, per tal de sufragar les despeses. A les tauletes s'hi exposaven esmalts, bijuteria, insígnies... Tot més o menys relacionat amb la llibertat, la unitat, la igualtat, la democràcia, la revolució, la lluita, la pau, l'autodeterminació, l'autogovern, la independència, l'autogestió, la justícia social, la injustícia social, els objectors de consciència, els insubmisos encara no. Pràcticament, per a tot es demanava la voluntat. Un individu et col·locava a la solapa o al pit una tireta amb la senyera i deia: "Per als aturats".

—Per als aturats o per a tu?

—Jo també sóc aturat.

A l'asfalt, una bandera de Xile clamava les llibertats xilenes. El mateix els uruguaians. I els argentins. I els nicaragüencs. Els nicaragüencs, per la revolució. Les monedes ploïen sobre aquestes banderes. Els uruguaians eren els més abundants, es multiplicaven geomètricament. La bandera de Nicaragua venia acompanyada de la roja i negra del Front Sandinista. Són com nosaltres, gallejaven els de la CNT. Allò era com una fira de trastos polítics. En Cranes havia imaginat més d'una vegada un Crist modern expulsant mercaders dels atris de carrer als temples de les manifestacions.

L'alcalde Ramiro havia partit per aquelles dates cap a Nicaragua, encapçalant una nodrida comissió municipal. Tot déu havia resultat ser imprescindible en aquell viatge. Hi anaven a oferir suport i solidaritat —moral, és clar— del poble d'Ells al poble nicaragüenc. Segurament els rebria el president Daniel Ortega. Després no va poder ser, per les seves moltes ocupacions. Els va rebre un vell veterà que havia estat amb Sandino a la muntanya. Ho va fer en nom de la revolució. En Ramiro li va penjar al pit la medalla d'or de la ciutat d'Ells que havia d'haver penjat a Ortega. El viatge a Nicaragua va costar un munt de pessetes, perquè tota la cohort va viatjar aprofitant-se del pressupost. Ningú no va posar el crit al cel per aquell malbaratament, ni l'oposició, perquè la oposició també va fer de turista, com a mínim un de cada grup. Els dos de CiU i els dos de la UCD només es barallaven entre ells per veure qui hi anava. O sigui que només hi va haver enveges i maledicències entre els que van quedar despenjats de la peregrinació. En Cranes mai no va aconseguir viatjar enlloc en tota una sèrie de rutes municipals als llocs més pintorescos, per les raons més fútils. A en Galtones el consolaren —ja va ser estrany que no aconseguís viatjar; les seves influències i intrigues havien disminuït— i el van deixar d'alcalde —el somni

daurat—, encara que accidental, al davant de l’Ajuntament. En Cranes sí que es deia el que ningú no va dir i que ell es va dir a si mateix pensant si no seria un dir reaccionari: per què no havien enviat com a suport i solidaritat al poble nicaragüenc el grapat que va costar el desplaçament i l’estada de tota la cort palatina municipal —alguns es van fer acompanyar per les secretàries— en lloc del sac de bolígrafs que hi van portar? En Cranes esclafà amb un dit la mosca d’aquell raonament tan desestabilitzador. Uns quants militants dels partits de govern i refugiats sud-americans havien anat a acomiadar-los a l’aeroport amb pancartes que victorejaven la revolució sandinista. Convergència i UCD només mostraven el seu descontentament en l’àmbit de règim interior, perquè la seva representació municipal s’havia estimat més el viatge a l’obediència i, per tant, l’assumpte valia més no remenar-lo. El remenarien en l’àmbit disciplinari.

Així que la resta de consistori, el dia de la mani, estava de ple. De ple i en quadre. Quatre gats i el caporal. En Cranes era gat i en Galtones, el caporal. Més que reunits en un ple, estaven reunits en assemblea. En Cranes no distingia quina diferència hi havia entre l’un i l’altra. Es van sotmetre a votació temes intrascendentals. L’ordre del dia, habitualment pesat, va resultar lleuger. Tot quedava aprovat immediatament. Sense discussions. Quan els ordenances advertissin que la manifestació entrava a la plaça de l’Ajuntament, el consistori sortiria al balcó. En Galtones no hi cabia a la pell. Quan sortís al parapet de la balconada, encara hi cabria menys. S’engreixaria com un timbal. Hauria d’anar amb compte que no se li escapés un pet. No deien que un gai no podia ser al davant d’una alcaldia? Doncs ja ho veien. Al balcó ocuparia el rol que havia assaborit en Cranes quan el poble estava content amb aquell Ajuntament. Ell no havia aguantat aquell homenatge i es va esfumar. Amb menys rigidors a la balustrada, en Cranes no podria desaparèixer com ell. En aquell mateix moment, en Cranes rumiava com s’ho podia muntar. En Galtones anunciaria que la Delegació d’Indústria i Comerç, a requeriment de —ell diria pressionada per— l’Ajuntament d’Ells, havia signat i decretat el desmantellament de la Forja. El que passava és que allò trigaria mesos, tot el que els forns elèctrics triguessin a refredar-se. Un forn elèctric, desconnectat ara, és un dir, triga... Bé, això ja ho explicarien en el moment oportú. Va agafar el sant que se li havia anat al cel. Vingui cap aquí, santurró. Ui!

—Perdoni, senyor secretari. Prossegueixi, senyor secretari...

El senyor Carpa va recitar: decret llei número 179 pel qual es regula...

—No és necessari que ho llegeixi, tots el coneixem.

Era una afirmació aventurera.

—Passarem al torn de paraules, si n’hi ha i, si no, a la votació. Cap objecció? Aprovat per unanimitat.

No van entrar a la sala de plens els ordenances; entraren unes quantes dones xisclant, despenitnades, amb estigmes d’haver estat sacsejades.

—Ens maten!

Entraren homes.

—Ens mataran !

Va irrompre-hi més gent.

—Ens maten!

Algú va dir el nom i el caràcter de la matança:

—La policia!

Un altre exclamà:

—Simón, fes-hi alguna cosa!

I en Galtones:

—Jo?

Va ser el regidor d'UCD que va dir:

—Sortim!

En Fernando Cranes, com a bon escriptor, es limitava a observar i anotar. A vegades anotava en un bloc i d'altres només en el bloc de la memòria, com en aquell moment. Pensava que, així, complia.

Això que fos el feixistet d'UCD el decidit no havia agradat a ningú. Com que la policia és seva; com que aquest és com de la policia... Haurien de disculpar-se davant dels que eren a Nicaragua en missió revolucionària; també s'haurien de defensar de les versions ciutadanes tergiversades que circularien sobre el cas. En Galtones perdia el cul gros i bellugadís corrent a posar-se al cap del minvat consistori, que, al davant dels que havien entrat al ple cridant, sortí al carrer. Els municipals de la porta es quadraren. Els ordenances volaren a treure el cap per les finestres. El senyor secretari havia dit:

—No és necessari que jo hi vagi, oi?

En Galtones li va fer cara de pomes agres:

—Vostè, senyor Carpa, ha de llevar l'acta del moment històric que protagonitzaré..., que protagonitzarem.

La manifestació s'havia aturat un moment, els minuts pactats com a símbol, al mig de l'Artèria Principal. Els vehicles policials —jeeps i tocineres— estaven col·locats estratègicament a les cantonades. Amb les porres en posició —el nerviosisme els les feia doblegar amb totes dues mans— i mossegant-se les barbelleres, els polis, dempeus, flanquejaven la mani. Estaven a punt de trencar pel carrer de l'església que anava a parar a la plaça de l'Ajuntament. Els minuts simbòlics s'esgotaven; en Ginés Cascales els controlava amb el cronòmetre quan en Basilio Frescales va cridar pel seu megàfon:

—Asseieu-vos! Tothom a terra! Que ningú no es mogui!

—Basilio, tu no ets ningú per a donar ordres!

Però tothom s'asseia a la carretera i a les voreres, i ocupaven més espai que quan estaven drets.

—No! —bramà en Ginés—. No és el que hem pactat!

Des de la seva alçada, la gent semblava una galeria de xampinyons.

—Sí! —cridà en Basilio des de terra, com tothom.

També eren com olles de fang.

Els *antis* preguntaren al *capi*.

O com petites estàtues de Buda.

El capità, des del jeep, marcà a la prefectura. Què havien de fer?

O com si estiguessin ajupits, cagant.

El sotscap o segon de bord de la prefectura va parlar amb el governador. Què he de fer? En Galíndez va sentir que el governador preguntava: està autoritzada, una manifestació que hi ha a Ells? Què s'ha de fer? En Galíndez va dir que creia que no estava autoritzada, però els que eren en aquell moment al costat del governador ja li deien contundentment que estava tolerada, no autoritzada. Doncs en aquests casos sabien què havien de fer. I què havien de fer?

Una fila de cotxes que arribava fins a la plaça d'Espanya de Barcelona, encallada a la platja dels manifestants, va començar: mec, mec, tu, tu, tuuuuu...

La veu, saltant de boca en boca, havia anat canviant de to segons qui la utilitzés —capità, comissari, governador, secretari, governador un altre cop, comissari una altra vegada, tornem-hi amb el capità— i s'havia transformat en la ziga-zaga d'un llampec. El governador mormolà pel fil telefònic: mà tova i gest dur; el sotscap o comissari va fer l'eco: fotem-los canya!; el capità va moure el cap cap avall: fotem-los canya! El llampec tornava convertit en centella i va anar a parar contra l'únic parallamps de la Forja. El tro va ser horrorós.

—Plourà —digueren alguns.

Efectivament, començaren a ploure bastonades com gotalls d'estiu. A en Basilio li encertaren una orella i se li inflà com una carxofa. A en Ginés li van saltar les ulleres. Els antidisturbis, semblava que trepitgessin un camp de cols. Deixaven anar plantofades a tort i a dret, especialment destres i amb maneres sinistres. La gent corria espaordida. Es deien consignes.

—Que ningú no es mogui!

—Continuem asseguts!

—A l'Ajuntament, a l'Ajuntament!

Prevalgué l'última inspiració.

Els polis, pim-pam, continuaven trepitjant-los els talons. Des de l'adveniment de la democràcia que aquella companyia no estomacava. Ara es desencarcaraven. Cridaven entre ells.

—Ja era hora!

—M'havia rovellat!

—Quin gust!

—Jo m'escorro!

Un dels bòfies va deixar anar una blasfèmia:

—Em cago en el Déu que els fa bellugar!

Galopant, desbandant-se, els manifestants entraren a la plaça de l'Ajuntament. Un del PDT portava la pancarta del seu partit com una gorgera a voltant del coll. Anava tirant-se pets i cagant-se. Per baix i per dalt. “Em cago en la mare que els va cagar”. Un altre del PIS es pixava. Els CJC —són els de Camilo José Cela, oi?; au, au!— havien perdut la pancarta, la bandera, les enganxines, els programes... En Ginés Cascals brandava el seu megàfon nou de trinca arrugat com un acordió. El feia servir per cridar, mentre corria: “Calma, serenitat!”, però la veu li sortia distorsionada, acordionada: “Calfuuuuuuueeeelmaaaa, sereninininitaaaaat!”. A en Belmonte li havien posat el megàfon respectiu al cap, doblegat igual que una barretina. Els quincallers de l'àgora municipal recollien les seves bagatelles polítiques. Les botasses de la policia i les gambades dels desbandats ho van posar tot potes enlaire.

D'aquesta manera fou com els regidors que sortien de l'Ajuntament, juntament amb el públic escàs que va assistir al ple i alguns funcionaris que no es van poder esfumar, van ensopegar amb l'eixam dels manifestants apallissats.

—Ens heu de salvar!

—D'acord. Aquest Ajuntament assumeix i fa seva la responsabilitat de la manifestació...

Tant en Galtones (PSC), com en Lobón (PSC-PSOE), com en Cranes (independent submís al PSUC), com en Sala (PSUC), com en Riz (ala dura del PSUC, més tard PCC), com en Capmany (CiU), com en Marsal (UCD), com..., van fer veure, després, haver estat cadascun d'ells l'autor de la frase i, per consegüent, el seu partit, ala o fracció, l'assumidor.

Ja al carrer, en Cranes va xocar amb la Guiomar. La perseguia un marró. Anava cega i boja. En Cranes la va prémer contra si. Va notar uns pitets com avellanes. El bòfia va repartir llenya amb la porra. En Cranes es va girar i es va encongir, abraçant i protegint amb el seu cos la Guiomar. La botifarra de goma va ressonar a les seves costelles. Toc! Ressonaren més tocs. En Cranes sempre s'havia preguntat què pensaria quan l'apallissessin una manta de pals policials. No ho resistiria. Durant uns pocs segons va notar que no notava res, que hauria d'exagerar després dient que va ser horrible, que segurament, després, seria horrible, que en l'època de Franco no l'havien estovat mai i amb la democràcia sí, que com era possible que imaginés tantes imaginacions amb una imaginació tan curta, perquè que el seu cervell, a mil per segon, forjava una aventura amorosa de resultat feliç amb la Guiomar, com “obrero acomiadada s'enamora de patró culpable d'acomiadament sota la síndrome d'Estocolm acomiadador”, i començaven un romanç i ella es convencia de

les raons del seu cap. La Guiomar imaginà —en menys segons de velocitat i sense ramificacions— que en Cranes sagnaria i ella li estroncava la sang amb el mocador. Només van comentar:

—Hòstia, com les fan anar, aquests malfollats...! —La Guiomar.

—Em penso que m’han enfonsat una costella —En Cranes, desinflat respecte a la Guiomar.

—No, no te n’han fotuda cap —La Guiomar, mentre el palpava.

—Vaig amb els altres a l’Ajuntament —En Cranes, romànticament i totalment desinflat.

Els altres també havien rebut o encara rebien.

Després de la primera dispersió, la gent va intentar reagrupar-se a la plaça de l’Ajuntament, almenys els recalcitrants. Ja no es cridava contra la Forja, sinó contra la bòfia.

—Dissolució, cossos de repressió!

—Vosaltres, feixistes, sou els terroristes!

—Escoles sí, policia no!

Alguns els tiraven pedres. El capità va demanar reforços. El comissari suplent ja els havia reclamats, per si de cas. Arribaven amb les camionetes, proveïts d’escuts, cascs amb visera i pilotes de goma. Van fer una escabetxina. Tothom fugia. Per davant dels dos municipals de la porta de l’Ajuntament va creuar un fugitiu. Un dels dos municipals li va fer la traveta. El poli que venia al darrere el va estomacar.

—Per què ho has fet, això? —preguntà l’altre municipal.

—Tu de part de qui estàs?

—Nosaltres som neutrals. A més, la policia municipal no s’avé amb la policia nacional.

—Això, els caps. I ni ells; els polítics. Però els altres són companys nostres. Quan tota aquesta gent esvalotada es posi en contra nostre, seran ells els que ens ajudaran.

En Galtones s’havia quadrat davant del capità.

—Sóc l’alcalde accidental...!

—I accidentat —rigué el capità—. Fotem-li canya.

En Galtones saltava i es tapava amb els braços.

—Ai! Ui!

—Fica-li la porra pel cul! —cridà un policia— Aquest, jo, el conec. És del meu barri i és marica.

—D’això no hi ha dret —van cridar els altres regidors, en Sala i l’Ardevol, més fort que ningú.

Els estovaren a tots.

—Jo sóc de la UCD! —cridà en Marsal.

—Aquest no el toqueu —ordenà el capità.

La plaça havia quedat com un meloner després d'haver estat trepitjat pels porcs. Les tocineres tornaven a les corts. Els porcs reien i feien broma. Només deixaren uns quants garrins de guàrdia. En Basilio ranquejava. Es recolzava com un Crist contra les parets. La carxofa que portava per orella s'havia reduït i ja només era un bolet.

—Bé, Basilio, no n'hi deu haver per a tant. M'han pegat més a mi que no pas a tu, i ja em veus. Pitjor els que han rebut els cops de les pilotes de goma. A un li han tocat un ull i li han rebotat el globus ocular...

El que a en Basilio el va fregir va ser que l'endemà, a les escasses línies que els diaris van dedicar a la massacre, només publicaven la fotografia d'en Cranes. Assenyalaven que, als incidents que havien tingut lloc a la manifestació no autoritzada, bla, bla, bla, entre les persones maltractades per la força pública s'hi trobava el famós escriptor, exsenador i regidor Fernando Cranes. A l'*Avui* escrivien "Ferran Cranes".

—Això és perquè ha estat ell qui ha informat els mitjans de difusió —remugava en Basilio.

—A mi em van pegar més que a ell —remugava en Galtones—. Fins i tot em volien violar.

L'Ajuntament d'Ells elevà una protesta enèrgica contra la violenta actuació de la policia. Els partits polítics de l'arc parlamentari elevaren una protesta enèrgica contra la violenta actuació de la policia. Els partits extraparlamentaris elevaren una protesta enèrgica contra la violenta actuació de la policia. La CNT —saltant-se la seva ètica i els seus costums sense que servís de precedent, ells no dialogaven amb el poder perquè el poder com a tal no el reconeixien— elevà una protesta enèrgica contra la violenta actuació de la policia. Les associacions de veïns elevaren una protesta enèrgica contra la violenta actuació de la policia. Els intel·lectuals d'Ells —la seva legió de poetes de pa sucat amb oli, sempre portaven els poemes tacats d'oli; els escultors i els pintors que ja havien exposat al museu i que per això feien la gara-gara a l'Ajuntament; els historiadors, cada barri en tenia un i algun fins i tot dos i cap no estava d'acord amb els altres— elevaren una protesta enèrgica contra la violenta actuació de la policia...

Quan en Ramiro, en Ferrer i els altres van tornar de Nicaragua, elevaren una protesta enèrgica contra la violenta actuació de la policia. Allò era una llauna, tot Déu parlant de la manifestació i ningú no els preguntava per Nicaragua.

La policia, en una nota, lamentà el que havia passat. Tot havia estat fruit d'un malentès. Per esmenar el disbarat destituïrien el comissari en cap, el segon de bord.

El comissari Ortínez es va trobar poc després amb en Cranes.

—Senyor Cranes, no sap fins a quin punt lamento el malentès que hi va haver entre nosaltres, la policia, i vostès, les autoritats. Si jo no hagués estat

de permís, això no hauria passat. Ja va veure la manera fulminant amb què vaig destituir el meu suplent. Era la segona vegada que em feia una cosa així. Sí. Allò de l'excavadora.

En Galíndez, en una comissaria perduda en els últims confins de l'últim suburbi, va maleir el seu superior tota al vida. Qui va dir, doncs, que ell no necessitava galons i jo sí...?

—Encara em sap més greu el malentès que hi va haver amb vostè. A vostè no se'l pot maltractar. Als altres no dic que sí, però vaja, és una altra cosa. Vostè surt a la tele i als diaris. Vostè va ser del Govern de Madrid.

—No. Només vaig ser senador.

—Bé, és el mateix. Vostè és Premi Planeta.

—No, només finalista.

—Bé, és el mateix. Vostè era l'alcalde quan es va produir el malentès i com a mínim, a l'alcalde, se l'havia de respectar...

En Cranes no va gosar dir-li que ell no era l'alcalde accidental quan es va produir el malentès.